

Screening og udredning

Ilullissat
26. April 2018

Ulrik Becker

Professor, Statens Institut for Folkesundhed, SDU
Overlæge, dr.med. Gastroenheden, Hvidovre Hospital
ulrik.becker@hvh.regionh.dk
ulbe@si-folkesundhed.dk

tlf. +45 23 39 17 28

Nyhedernes Tænkotank

Mandagmorgen **TrygFonden**

Danskerne synes følgende er ok:

- At blive spurgt om alkoholvaner
 - Egen læge (77%)
 - Sygehuspersonale (59%)
- At blive konfronteret med alkoholvaner af
 - Pædagoger (67%)
 - Arbejdsplads (39%)

Opsporing Hvordan ?

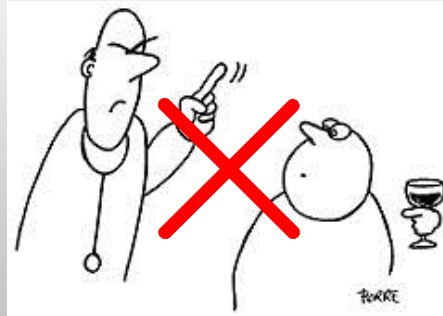
- **Snak med folk ?**
 - Åbne spørgsmål
 - Tabu / berøringsangst
 - Undervisning/uddannelse
- **Screenings instrumenter**
 - Spørgeskemaer
 - AUDIT
 - CAGE-C
 - Blodprøver
 - Ringe værdi
(γ -GT, CDT, ALAT, MCV)

Screening spørgsmål Eksempler

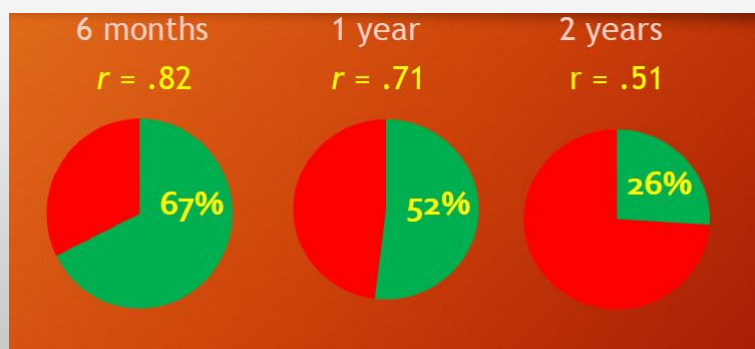
- *Hvordan har du det med alkohol ?*
- *På en skala fra 1 til 10 hvor stort et problem er alkohol for dig ?*
- *Har du selv nogen fornemmelse af hvad årsagen er til det problem du kommer her for?*
- *Hvordan bruger I alkohol derhjemme?*
- *Hvor tit sker det hjemme hos dig at I deler en flaske rødvin til maden?*
- *Hvad ved du om hvordan alkohol påvirker kroppen ?*

Vigtige prognostiske faktorer alkoholbehandling

- Empati
- Omsorg
- Respekt
- Optimisme

Andelen af behandlingsresultaterne der kan forklares af behandlerens empati

Miller & Baca (1983) *Behavior Therapy* 14: 441-448

- Alkoholiker
- Misbruger
- Tilbagefald
- Benægtelse
- Clean

Det bruger man ikke om ret mange andre sygdomme

Hold op med at bruge uprofessionelt og moraliserende sprog

- **Journalnotat fra dec. 2015:**
 - Er genindlagt. Han er udskr. for 4 timer siden. Indbringes nu svært beruset. Pt. er til at vække og han er forklaret at han ikke er velkommen da han misbruger vores system som er beregnet til syge mennesker og ikke på at man ikke kan overholde indgået aftaler. Pt. kan få taxa tilbage til Skansegården.
Sign. Overlæge XXXXXXXXXXXXXXXX
- **Journalnotat fra april 2016:**
 - Svedende, men ikke tachycard. Får vanligvis 125 mg klopidogrel dgl. som "vedligeholdelsesbehandling" via misbrugscenter, rp. dette. Jeg har spurgt pt. om der er noget jeg kan gøre for ham, hvilket han ikke mener. Jeg har ikke lagt skjul på at han ender med at dø af sit misbrug og han bedyrer at han nu vil holde op med at drikke.
Lad os nu se.
Pt. forbliver indlagt til i morgen, hvor vi er enige om udskrivelse
- **Morgenkonference – maj 2016**
 - Han begynder jo bare at drikke igen når han bliver udskrevet – skal vi virkelig behandle hans ascites og encefalopati.
- **To overlæger om social ulighed i sundhedsvæsenet – juni 2016:**
 - Skal vi nu til at tage ind på værtshusene når patienterne ikke møder op?

- **Systematisk**
- **Standardiserede**
- **Validerede**
- **Selvudfyldelse**
 - Giv patienterne skemaet med hjem?
 - Gennemgå det med dem
 - Scoring
- **Dokumentation**

AUDIT

	Aldrig	Højest én gang om måneden	2-4 gange om måneden	2-3 gange om ugen	4 gange om ugen eller oftere	
Alkoholintag	1. Hvor tit drikker du noget, der indeholder alkohol?	0 point	1 point	2 point	3 point	4 point
	2. Hvor mange genstande drikker du almindeligvis, når du drikker noget?	1-2 genstande 0 point	3-4 genstande 1 point	5-6 genstande 2 point	7-9 genstande 3 point	10 eller flere genstande 4 point
	3. Hvor tit drikker du fem genstande eller flere ved samme lejlighed?	Aldrig 0 point	Sjældent 1 point	Månedligt 2 point	Ugentligt 3 point	Dagligt eller næsten dagligt 4 point
Alkoholafhængighed	4. Har du inden for det seneste år oplevet, at du ikke kunne stoppe, når du først var begyndt at drikke?	0 point	1 point	2 point	3 point	4 point
	5. Har du inden for det seneste år oplevet, at du ikke kunne gøre det, du skulle, fordi du havde drukket?	0 point	1 point	2 point	3 point	4 point
	6. Har du inden for det seneste år måttet have en lille én om morgenen, efter at du havde drukket meget dagen før?	0 point	1 point	2 point	3 point	4 point
Skadeligt alkoholforbrug	7. Har du inden for det seneste år haft dårlig samvittighed eller fortrudt, efter du har drukket?	0 point	1 point	2 point	3 point	4 point
	8. Har du inden for det seneste år oplevet, at du ikke kunne huske, hvad der skete aftenen før, fordi du havde drukket?	0 point	1 point	2 point	3 point	4 point
	9. Er du selv eller andre nogensinde kommet til skade ved en ulykke, fordi du havde drukket?	Nej 0 point	Ja, men ikke inden for det seneste år 2 point	Ja, inden for det seneste år 4 point		
	10. Har nogen i familien, en ven, en læge eller andre været bekymret over dine alkoholvaner eller foreslået dig at sætte forbruget ned?	0 point	2 point	4 point		

Skemaet kan downloades fra DSA.M's hjemmeside: www.dsam.dk

**Alkoholproblem:
AUDIT-score ≥ 8**

**8-15 storforbrug
16-19 skadeligt
20+ afhængig**

Findes også på:

www.dsam.dk

Sundhed.dk - lægehåndbogen

CAGE-C

1. Har du inden for det sidste år følt, at du burde nedsætte dit alkoholforbrug?
2. Er der nogen der inden for det sidste år har "brokket" sig over, at du drikker for meget?
3. Har du inden for det sidste år følt dig skidt tilpas eller skamfuld på grund af dine alkoholvaner?
4. Har du inden for det sidste år jævnligt taget en genstand som det første om morgenen for at "berolige nerverne" eller blive "tømmermændene" kvit?
5. Hvor mange dage om ugen drikker du alkohol?
6. Drikker du alkohol på hverdage uden for måltiderne?

ja til to eller flere af spørgsmålene 1- 4 og 6 eller
ja til et af spørgsmålene 1-4 og 6, samt at der i spørgsmål 5
svares, at der er drikkes minimum 4 dage om ugen

Zierau F et al. Scand J Clin Lab Invest 2005; 65: 615–622

Hvor og hvem ?

- **"Setting"**
 - Sygehuse
 - Lægeklinikker
 - Sundhedscentre
 - Forvaltninger
 - Jobcentre, sygedagpengekontorer
- **Målgrupper**
 - Alle ?
 - Alle nye ?
 - Særlige grupper ?
 - Bestemte diagnoser/signaler !
(øger patienternes og personalets motivation og compliance)

Målgrupper Eksempler

- **Helbredsundersøgelser (fx i forbindelse med kørekort, livsforsikring m.v.)**
- **Forebyggelseskonsultationer**
- **Første samtale med nye patienter**
- **Helbredssamtaler i øvrigt**
- **Ved planlægning af graviditet og ved første graviditetsundersøgelse**
- **Symptomer eller sygdom, hvor alkohol kan være medvirkende årsag eller kan forværre tilstanden**
- **Henvisning til operation**
- **Formodning om alkoholproblem**
- **Tegn på alkoholskade**
- **Traumer (vær særlig opmærksom på unge og ulykker)**

- **Men**
 - **Hvis man ikke har noget tilbud til de personer man finder ved screening så skal man lade være med at screene!!**